

HOZZÁSZÓLÁSOK

PÉNZES ANTAL

Felszólalásában elismeréssel nyilatkozik a magyar kormányzatnak hatóságos támogatásáért, mely előmozdítja a tudományos munkásságot. Itt ezen a helyen csak egyes akadályokra szeretne rámutatni.

1. Sajnálattal kell megállapítani, hogy botanikai kutatások és eredmények vannak, de nincs önálló botanikai folyóiratunk, ahol ezeket le lehetne közölni, ami a helyes kiértékeléshez és felhasználáshoz nélkülözhetetlenül szükséges. Botanikai folyóirat nemcsak a nagy Szovjetunióban, hanem az összes/kisebb demokratikus államban, így Lengyel, Cseh stb. megvan, csak nálunk hiányzik.

2. A biológiai öt éves terv további feladatainak megoldását nagyban hátráltatja, hogy az ország legnagyobb növényteni szakkönyvtára (Országos Természettudományi Múzeum Növénytára) hónapok óta könyvtáros hiánya miatt hozzáférhetetlen állapotban van. Ezen sürgősen változtatni kell.

3. A tervmunkánk közt szisztematikai irányú munkák alig vannak pedig a korszerű szisztematika tárja fel az élővilág fejlődésének útját és beletartozik minden növényélettani jelenség az anatómiától a biokémiáig, úgy, hogy tulajdonképpen ez az általános növényteni, nem pedig az, amit idáig ezen a néven ismernek. Az analitikus egyszerű növényleírást (phytographia-t) természetesen nem szabad az összefüggéseket kutató (szintetizáló) szisztematikával (taxonómia) összetéveszteni.

GREGUSS PÁL

Az előtte felszólaló *Pénzes Antal* felszólalásához csatlakozik és szintén a botanikai folyóiratok szükségességét hangoztatja. Amint a felsorolásokból hallottuk, rengeteg probléma vetődött föl és vár feldolgozásra. Most csak az a kérdés, hogy ezek a dolgozatok hol fognak megjelenni. A dolgozatok megjelentetése szoros összefüggésben van a leendő kádernevelés problémájában is. Szerinte módot kell adni a feltörekvő fiatalságnak arra, hogy kezdő dolgozatai valahol megjelenhessenek, ami további munkára ösztönözné őket. Kéri az Akadémiát, hogy amint a múltban oly nagylelkűen támogatta a folyóiratokat és a publikálási lehetőségeket, úgy a jövőben is hasonlóan támogassa a tudományos folyóiratokat. Ez különösen a vidéki egyetemek szempontjából igen fontos, mert ezekkel a folyóiratokkal az egyetemek tudományos intézetei óriási folyóiratcsere-t bonyolítanak le. Ha új publikációk nem jelenhetnek meg, ha a folyóiratcsere megáll, akkor ez a vidéki egyetemek tudományos munkáját nagy mértékben hátráltatni fogja.

HORVÁTH JÁNOS

a Tihanyi Biológiai Kutatóintézet igazgatója

Különösnek és semmi indokkal meg nem magyarázhatónak tartja, hogy a mikrobiológiát elévült rendszertani alapon, részben az állattani, részben meg a növényteni öt éves tervi beszámolóban, teljesen elsüllyesztve tárgyalták. Még annyira sem méltatták, mint az embertant, hogy legalább külön összefoglalással kiemeljék. Különös ez éppen azért, mert a biológiai öt éves tervben a népgazdaság szempontjából közvetlenül fontos témák legjelentősebbike. Hogyan várható a nem orvosi mikrobiológia fejlődése, ha a Biológiai

giai Alosztály ennyire lekicsinyli azt. Hogyan lehetséges az annyi fontos helyen igényelt mikrobiológiai káderutánpótlás megszervezése, ha ilyen elsüllyesztetten kezelik a mikrobiológiát éppen az Akadémia Biológiai Alosztályán. Ennek eredménye az a tudatlanság, hogy a biológiát tanult fiatal diplomásoknak fogalmuk sincsen az ipari és mezőgazdasági vonalon annyira fontos mikrobiológiáról. Nem beszélve arról, hogy mit jelent egyáltalán a mikrobiológia ismerete az általános biológia vonalán. Magyarországon a közeljövőben megtartandó Nemzetközi Mikrobiológiai Kongresszus is megérdemelte volna azt, hogy, ha már van ilyen beszámoló, akkor ne kerüljön lepel alá a mikrobiológia.

MÁNDY GYÖRGY

Örömmel hallottuk az előadótól azt a hatalmas és eredményes kutatómunkát, amelyet a biológiai kutatóintézetek végeztek az Akadémia legfőbb irányításával az 1951. évben. Sajnálattal kellett azonban a beszámolóból nélkülözni a gyakorlati élet fontos biológiai problémáit kutató intézetek munkásságának megemlítését. Ezek az intézetek igen sok biológiai problémát kutatnak s fontos volna, ha ezek sem maradnának ki a nagyon értékes beszámolóból. Közelebről ismerem az ipari kutatóintézetek biológiai irányú munkáját. Így a Dohánykutató, a Söripari kutató, a Cukoripari kutató, a Szeszipari kutató. Tejipari kísérleti intézet stb. igen sok biológiai tárgyú problémán dolgozik és az ilyen munkásságnak a Biológiai Alosztály által törvénnyel szabályozott feladat volt.

SOÓ REZSÓ lev. tag

Zólyomi Bálint áttekinthető képet adott a magyar botanika öt éves tervéről. Úgy vélem, nem foglalkozott azonban eleget az intézetek közötti tapasztalatcsere, valamint az azonos munkaterületen dolgozó kutatók összefüggéseinek és munkaközösségének kérdésével. Szükséges a tapasztalatcsere biztosítása, mert az kölcsönös megtermékenyítő hatással lenne a kutatókra. *Dudich* említette a bátorligeti fauna-kutatás feldolgozását az Állattár részéről. Mjuttán a bátorligeti flóráról már 1915 óta jelentek meg közlemények és a debreceni Növényzeti Intézetet a területet növényföldrajzilag részletesen feldolgozta, kívánatosnak tartanám, hogy az eredmények mindkét részről egységes keretbe foglalva jelennének meg. Az intézeti eredmények felsorolásánál úgy tűnik fel, hogy egyes intézetek folyamatban levő, vagy megindított kutatásaikat már lezárták és eredményesnek tüntetik fel. Így kedvezőbb képet kapunk az intézetek munkásságáról, mint amilyen a valóságban van.

HORVÁTH JÁNOS

a Tihanyi Biológiai Kutatóintézetének igazgatója

Soó akadémikus hozzászólásában a tervjelentéseket nem tartja elég pontosoknak ahhoz, hogy annak alapján öt éves tervi beszámolót lehessen tartani. Kéri, hogy ne általánosítson, hanem nevezze meg azokat az intézeteket, ahol így fogják fel a tervfegyelmet, mert a Tihanyi Biológiai Kutatóintézet a jelentéseit felelőssége teljes tudatában állítja össze és semmiképpen sem kezeli azt a hozzászólásban elhangzottak szerinti laza mértékkel.

FALUDI PÉLA

Horváth igazgató hozzászólásához kapcsolódom, amikor megjegyzem, hogy a beszámolóból nemcsak a mikrobiológia termunkájának részlete-sebb tervismertetése hiányzik, hanem az általános biológia és hidrobiológia sem kapott messzemenőleg olyan szerepet, mint a botanika és a zoológia. Az a véleményem azonban, hogy ezért nem az előadót hibáztathatjuk, hanem elsősorban sajátmagunkat, akik az elmúlt évben nem szolgáltatunk elegendő anyagot a beszámolóknak. Ennek oka, részben a kutatómunka kisebb terjedelme, részben pedig — mint ahogy nálam történt — az, hogy az elvégzett munkáról nem tájékoztattam megfelelő módon az Akadémiát. Úgy érzem, hogy nagymértékben rajtunk múlik ennek a hibának a jövő nagygyűlésig való kiküszöbölése.

ZÓLYOMI BÁLINT

válaszol *Horváth János* igazgatónak és teljesen igazat ad felszólalásának, de neki a mikrobiológia botanikai részét kellett tárgyalnia. Itt említi meg, hogy nemcsak a mikrobiológia, de a hidrobiológia, a talajtan és az oly fontos paleobotanika sem vétetett fel önálló tudományként. A paleobotanika jelenleg két alosztály között lebeg. A paleobotanika mai fejlettségi állapotában elsősorban az általános biológiához kapcsolódik, a legszorosabb gyakorlati alkalmazása a műszaki tudományok felé, fejlődése pedig a haladó darwinizmus felé mutat.

SOÓ REZSŐ lev. tag válaszol a felszólalásokra

Pénzes Antal kérdésére a botanikai könyvtárral kapcsolatban azt válaszolja, hogy a könyvtár használhatatlanságát a költözkedés és építkezési munkák okozzák. A botanikai folyóirat kérdése megoldást fog nyerni a Magyar Biológiai Egyesület megalakulásával. A publikálással kapcsolatban megemlíti, hogy arra volt elég alkalom, itt van az *Acta Biologica*, a Tud. Akadémia Osztályközleményei és 8 különböző egyetemi évkönyv, ahol lehetett publikálni. A szisztematikával kapcsolatban tett megjegyzése sem helytálló. Különben az Akadémia tervbevette az összes biológiai kiadványokat megvitató ankét összehívását, ezt a nagygyűlés előtt akarta megvalósítani, de az idő rövidege miatt nem került rá sor. Különben utal *Rapacs Rajmundnak* a kiadványok dolgozatával témák szerint foglalkozó statisztikai összeállítására.

Horváthnak tett válaszában felvilágosítást ad, hogy miért nem szerepel a mikrobiológia külön beszámolóban. A mikrobiológiai témákat részben a zoológia, részben pedig a botanikához kapcsolva tárgyaltuk.

Mándy felszólalására utalva elmondja, hogy itt csak a KM tervtémákkal foglalkoztak, sem az FM, sem pedig az iparügyi min. alá tartozó tudományos intézetekhez témafelelősi lapot nem küldtek, de kéri az ott dolgozó botanikus kartársakat, hogy ezentúl küldjék be tématerveiket. Az intézetek tervteljesítésével kapcsolatban megemlíti, hogy a jelentések csak a terv teljesítéséről számolnak be, de ezek nem jelentik a tudományos munka súlyának meghatározását.